

# Mấy nét về nhân vật Trạng Lợn

Tương truyền rằng ở làng Dừa, tỉnh Hà Nam, nay thuộc tỉnh Nam Hà, có nhà họ Dương vốn dòng khoa bảng. Đến đời ông Lương thì phải xoay sang nghề bán thịt lợn. Nhà ông hàng thịt ở làng buôn bán làm ăn ngày càng phát đạt. Vợ chồng đều lấy làm mừng, càng chịu tu nhân tích đức, giúp đỡ kẻ nghèo khó nên được mọi người quý mến.

Một hôm, trời đã nhá nhem tối, bà vợ đi ra giếng gánh nước tắm, tự nhiên thấy một ông sao từ trên trời sa vào trong thùng, ánh sáng quáng lòa cả đôi mắt, trong bụng nửa mừng, nửa sợ. Bà gánh nước về tắm, từ đó bà cảm thấy xúc động, rồi có mang. Bấy giờ chính là giữa năm nhà vua cũng sinh hạ hoàng tử.

Các cụ kể chuyện lại rằng: ở đầu cổng làng ấy có cái gò cao to, trên đỉnh có một hòn đá, trông xa tựa tựa như con dê đứng. Người trong làng có việc gì thường ra đó cầu khẩn, và thường được ước thấy điều linh ứng. Trước khi sinh Trạng, ông hàng thịt thường đi sớm qua đây, hôm nào cũng thấy có đứa bé gọi bảo rằng:

- Thầy ơi! Thầy đi chợ mua quà cho con với!

Ông ngoảnh đi ngoảnh lại thì không thấy ai, lúc đầu còn cho là thường không tin, đi chợ cũng không nhớ đến. Tối về đi ngang qua, ông lại thấy tiếng trách rằng:

- Con dặn, mà thầy chẳng mua cho con quà.

Ông lấy làm lạ, nói chơi rằng:

- Ủ, có phải thế thì mai thầy mua cho!

Từ ngày hôm sau trở đi, hôm nào ông cũng mua quà. Cứ về đến đây, là thấy có một đứa bé đứng chực đón sẵn. Ông đưa quà cho rồi thử dò xem chú bé đi đâu. Bao giờ cũng thấy đứa bé đi đến cái gò ấy thì biến mất. Ông đoán là thần đồng ở trong gò hiện hình ra, nhưng vẫn để bụng không nói cho ai biết.

Chừng độ hai, ba tháng, ông vẫn đều đặn mua quà cho đứa bé mỗi khi đi chợ qua gò. Một hôm, ông mới bảo đứa bé:

- Con có muốn ăn quà thì về nhà thầy cho, chứ ở đây thầy chẳng lấy đâu mà cho được mãi. Đứa bé đứng ngẩn ngơ một chốc rồi gật đầu nói:

- Xin khát thầy mười lăm hôm ạ!

Tối hôm sau, ông về, không thấy cậu bé ra đón, trong bụng lấy làm áy náy. Cách mười lăm hôm, về qua đó, ông bỗng lại nghe thấy tiếng gọi:

- Thầy đợi cho con về với!

Vừa ngoảnh lại đã thấy cậu bé ở đằng sau, mừng quá sức, ông hỏi rằng:

- Lâu nay sao con đi đâu mà thầy không thấy? Hay là con giận thầy?

Đứa bé đáp:

- Con đi chơi với chúng bạn, đánh cờ, uống rượu, đánh vật ở vùng kia, chứ làm sao mà con lại giận thầy.

Ông lại nói:

- Vậy có muốn về với thầy thì phải làm nên chức tước gì thầy mới bằng lòng.

Đứa bé thưa:

- Xin làm đến chức tổng trấn.

Ông lại gặng rằng:

- Có làm được Trạng thì thầy mới thích, chứ tổng trấn thì chưa hay.

Đứa bé gật đầu:

- Vậy con sẽ làm Trạng.

- Thế con ở với thầy bao lâu?

- Thầy cho con bao nhiêu lần quà, thì con xin ở với thầy đúng bấy nhiêu năm.

Ông tính đưa quà cả thầy bảy mươi hai lần, nên ông gặt đầu cho chú bé theo về. Về đến sân thì ông nghe trong nhà bà vợ vừa đẻ, ông ngoảnh lại, không thấy đứa bé đâu nữa.

Từ đấy, con gò đầu làng không thấy được linh ứng như trước. Có người bảo rằng ông thần ở chỗ ấy đã giáng sinh vào nhà nào rồi.

... Đến lúc cậu bé lớn độ ba tuổi, bố mẹ thấy tướng mạo khôi ngô, ăn nói hoạt bát, lấy làm mừng lắm. Họ đặt tên cho cậu là Chung Nhi. Chung Nhi chính là tên tục của Trạng Lợn sau này.

Câu chuyện trên được truyền miệng trong dân gian và như ta biết, dân gian vốn giàu óc tưởng tượng, đã huyền thoại hóa một nhân vật có thật, từng bị phong kiến coi là kẻ bất trị, ngang ngược, trong khi đó lại được nhân dân yêu mến và ủng hộ. Cũng từ đó, họ gán cho nhân vật mà họ yêu mến tất cả những điều hư cấu từ óc sáng tạo, thông minh của mình, cả những gì ngẫu nhiên và khó tin. Nhưng tin hay không, điều ấy đối với họ không quan trọng. Cái chính là họ muốn có một Trạng Lợn trong đời.